

Má ministerstvo školství ztrácet čas s Národním programem vzdělávání, nebo má raději řešit praktické problémy?

Říjnový kulatý stůl se konal 25. října ve spolupráci s projektem „Česko hledá budoucnost“ a věnoval se Národnímu programu vzdělávání (dále jen NPV), tzv. Bílé knize (dále jen BK).

Jeho cílem bylo odpovědět na následující otázky:

- Potřebujeme nový koncepční materiál o našem vzdělávání?
- Je lepší NPV vytvořit, nebo raději škrtnout zmínku o něm ze zákona?
- V čem se vlastně liší BK, Strategie 2020 a NPV?
- K čemu má sloužit Strategie 2020?
- Změnily v našem školství koncepční materiály jako je BK něco podstatného?
- Co se změní, když přepíšeme cíle vzdělávání ve školském zákoně?
- Je řešení praktických problémů školství řešitelné bez změny cílů a nových strategických dokumentů?

Pozvání k diskusi přijali:

- **Mgr. et Mgr. René Brož**, vedoucí Odboru školství, kultury a sportu, MÚ Turnov;
- **Mgr. Jana Hrubá**, členka SKAV, šéfredaktorka Učitelských listů;
- **Ing. Jan Koucký, Ph.D.**, ředitel Střediska vzdělávací politiky, Pedagogická fakulta, UK v Praze;
- **Mgr. Jiří Nantl, LL. M.**, 1. náměstek ministra školství;
- **Doc. Mgr. Petr Novotný, Ph.D.**, Ústav pedagogických věd, MU, Brno.

Kulatý stůl moderoval Z. Slejška, EDUin, o. p. s.

Doc. Mgr. Petr Novotný, Ph.D., na úvod popsal okolnosti vzniku současné situace. Diskuse o školství, které probíhaly v 90. letech, přinesly prvních námětů ke změnám. Vznikly některé důležité materiály jako České vzdělání a Evropa (tzv. Zelená kniha), Výzva pro 10 miliónů (pokus vtáhnout do diskuse o školství i širokou veřejnou) a Zpráva evaluátorů OECD.

Z těchto a ještě dalších podnětů, které byly produktem široké diskuse, byl vytvořen NPV, který se stal východiskem pro zavedení nové legislativy.

Kurikulární reforma neměla za úkol jenom změnit obsah vzdělávání, ale měla být cestou. Její záměr byl širší než proměna kurikula, měla změnit celý systém vzdělávání, být zásadním impulsem pro rozvoj školství. Jejimi cíli bylo:

- proměna výukového procesu,
- vnitřní proměna školy,
- posílení autonomie školy,
- aktivizace tvořivého potenciálu škol a učitelů.

NPV jako kurikulární dokument měl být výchozím bodem pro tvorbu rámcových vzdělávacích programů (dále jen RVP) a školních vzdělávacích programů (dále jen ŠVP). Bylo by chybou vytvářet ho ex post. RVP je překvapivě radikální dokument, v relativně byrokratické struktuře se ocitly zcela nové myšlenky - klíčové kompetence, vzdělávací oblasti nebo průřezová témata.

V současném období jsou ve školství nejnaléhavěji pocítovány následující problémy:

- propad financování,

- inkluze (zavádíme radikální řešení, na něž není systém připraven a z finančního hlediska se to školám nevyplácí),
- neexistence kariérního řádu (navzdory dotacím z ESF je tato oblast ve stejném chaosu, jako byla před mnoha lety),
- hrozba destrukce veřejného vzdělávacího systému (realizace předškolního vzdělávání v soukromé sféře),
- chybějící diskuse o roli soukromých škol.

Skutečnou potřebou dneška je reflexe současného stavu kurikulární reformy (výzkum, diskuse, politická rozhodnutí), jejich aktuálních příležitostí a hrozeb pro školskou soustavu.

Více informací naleznete v prezentaci.

Mgr. et Mgr. René Brož se zabýval otázkou potřebnosti, prospěšnosti i vlastního obsahu NPV. Úvodem nastínil jeho zakotvení v platném školském zákoně.

Dále seznámil posluchače s výsledky anketního šetření, které realizoval a jehož cílem bylo zjistit následující názory na problematiku týkající se NVP:

- Důvody jeho nerealizace;
- Identifikace jeho potřebnosti;
- Identifikace jeho možného obsahu;
- Vymezení jeho časového a realizačního rámce.

Respondenty byli jednak politici (poslanci a senátoři, kteří se věnují vzdělávání - zástupci každé politické strany, která je součástí PSP ČR), jednak odborníci (aktivní ředitelé škol, akademičtí a vědečtí pracovníci, zástupci ČŠI, KÚ, NÚV).

Více informací naleznete v prezentaci.

Mgr. Jiří Nantl, LL. M. konstatoval, že hlavním cílem MŠMT je zajistit kontinuitu fungování státní správy ve školství, formulaci státní politiky ve vzdělávání. Předchozí dokumenty byly výsledkem expertní práce, z odborného hlediska byly na velmi dobré úrovni, ale MŠMT postrádalo kapacitu navrhnout opatření systémově implementovat. Bylo by lépe, aby cíle přijaté v politické rovině nebyly tak ambiciózní a opravdu byly naplňovány.

V nedávné době proběhla na MŠMT vnitřní systémová změna, směřující k jasnější dělbě kompetencí. Je prováděn audit jednotlivých činností, měněna personální politika.

NPV je často zmiňované téma, ale každý si pod ním představuje něco jiného. MŠMT v současné době pracuje na přípravě tezí pro veřejnou diskusi, jejímž výsledkem by měla být formulace státní politiky ve vzdělávání. Nejdůležitějším úkolem je zajištění strategického vládnutí, pochopení kontinuity vzdělávací politiky, vytčení cílů, jejich podpora i implementace.

Hlavním důvodem těchto snah bylo získání opory pro nové období ESF po roce 2014. Využití strukturálních fondů by mělo být podloženo nějakou konkrétní představou o vzdělávacím systému, snahou o zastřešení regionálního a vysokého školství i

vytvoření systému dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků (dále jen DVPP). Vznikla konzultační a oponentní rada, v níž se vedou poměrně otevřené debaty, vytváří se zde výčet základních témat, jimž by ministerstvo v současné době mělo věnovat pozornost.

Současnými hlavními tématy diskuse by měly být následující otázky:

- Jak zavést strategické vládnutí v oblasti vzdělávání, jak uspořádat součinnost jednotlivých typů aktérů, aby existovala přiměřená míra shody o cílech jednotlivých úrovní vzdělávání a byla jasná dělba kompetencí mezi školami a jinými vzdělávacími prostředími, jaká by měla být role státu.
- Vyjasnit si smysl jednotlivých úrovní vzdělávání, veřejné debaty toto nereflektují, že jejich pojetí podléhá společenskému vývoji (co bude znamenat např. v roce 2030 mít maturitu).
- Řešit otázku, zda není třeba klást větší důraz na preprimární vzdělávání, jaká by měla být vzdělávací role mateřských škol (nyní je na předškolní výchovu nahlíženo jako na hlídání dětí a ne jako na vzdělávání).
- Zabývat se otázkou prodlužování délky všeobecného vzdělávání, to je dnes vnímáno prizmatem humanitní versus technické vzdělávání. Je otázkou, zda by kvalitní a delší humanitní vzdělávání, doplněné technologickou přípravou, nebylo nejlepším opatřením na podporu odborné přípravy.
- Koncentrace institucionálních kapacit (současný systém se vyčerpává, je příliš „rozplizlý“). Systém byl decentralizován v době, kdy zanikly všechny kapacity místní státní správy a jejich činnosti byly přeneseny na obce (v zemi, která má po Francii v Evropě největší počet malých obcí), jež často nemají kapacitu se o školy starat.

Řada formulací je obsažena v NPV, změnové cíle jsou ale relativně omezené. Je otázkou, jestli některé kroky chceme a budeme je umět vysvětlit veřejnosti, jejíž informovanost dnes není vysoká.

Cílem MŠMT není tvořit kurikulární dokument, ale chce se zasadit o to, aby byla jasnější dělba rolí jednotlivých aktérů a silnější společenská podpora pro základní vizi, která bude reflektovat, že vzdělávání pro dnes rodící se děti bude muset v budoucnu vypadat jinak.

Z. Slejška: Jak vnímá ministerstvo NPV jako kurikulární dokument?

J. Nantl: Zpracování NPV jako základního kurikulárního dokumentu by mohlo být cílem pro rok 2020. Měl by to být dobrý startovní bod, ale ne pro tuto dekádu. Problémem je, že neexistuje dokument, který by vyjasnil roli jednotlivých úrovní vzdělávání. V této dekádě by neměla probíhat další revize RVP, ale měli bychom během ní dospět k formulaci hlavních cílů.

Z. Slejška: Je možné zmínit členy této odborné rady?

J. Nantl: Jejimi členy jsou Jana Straková, Ivo Možný, Arnošt Veselý, Ondřej Hausenblas, Ondřej Šteffl, bývalý slovenský ministr Milan Juřica. Je to skupina nezávislých odborníků, od nichž ministerstvo očekává intelektuální impuls.

J. Hrubá: Jsem velice ráda, že MŠMT řeší otázky strategického řízení, protože to byla základní připomínka v rámci analýzy BK, kterou vypracovala skupina J. Strakové.

Z. Slejška: Měly strategické dokumenty, jako BK, nějaký dopad?

J. Hrubá: BK dopad měla, všichni se na ni odvolávají, protože stanovila základní nasměrování. Na druhé straně měla i slabá místa, např. v otázce formulace cílů. Nepodařilo se dobře zabezpečit realizaci BK, začalo se zprostředka kurikulární reformou, aniž byly připraveny podmínky pro realizaci - podpora učitelům, vyčlenění finančních prostředků apod. Pro pedagogy znamenala velkou zátěž bez jakékoli finanční a metodické podpory a proto se pedagogická veřejnost proti ní postavila. Realizovaly se pouze některé části BK, např. státní maturita, ale ta se posunula jinam, než bylo původně zamýšleno.

V BK je formulováno 6 strategických linií, které říkají, co všechno by se mělo současně a v souvislostech měnit, aby mohlo být dosaženo strategických cílů, aby se mohlo dojít ke změně. V závěru bylo uvedeno, že základem pro tyto změny musí být finanční a politická podpora státu a společnosti, ale to se nestalo. Začaly se realizovat útržkovitě jen některé změny a tato nesystémovost přinesla mnohdy více škod než užitku.

J. Koucký: Poměry v devadesátých letech a dnes jsou naprosto rozdílné. BK měla být zpracována jako expertní dokument se širokým zázemím názorů odborné veřejnosti, který měl být implementován do vzdělávací politiky. Do té doby byla vzdělávací politika neznámou záležitostí.

Byl to pokus ovlivnit nejen všeobecnou a odbornou veřejnost, ale i politickou sféru. Podařilo se předložit kvalitní, expertní dokument, v některých ohledech reformní, který byl následně široce diskutovaný. BK nastiňovala některé, u nás zcela neznámé, věci, a proto byla realizována jen částečně. Společnost na změny nebyla zralá. Veřejnost se s dokumentem seznámila jen zběžně, ale přesto se k jeho myšlenkám přihlásila. Některé politické strany si daly dokument dokonce do volebních programů, ale realizovaly ho jen dílčím způsobem. Někdy prováděly opatření dokonce v rozporu se zněním BK, např. v oblasti DVPP. Společnost a její politici nebyli na změny zralí, nebyli ochotni poskytnout na vzdělávání dostatek finančních prostředků, ale ani mu věnovat politickou pozornost.

BK vznikla před 12 lety a od té doby se stalo mnoho důležitých věcí. Vstoupili jsme do EU a to mnohé v naší zemi změnilo. Stali jsme se daleko otevřenějšími, změnily se velmi výrazně demografické poměry, proměnila se sociální struktura, změnilo se vnímání rodičovství, nastaly posuny ve stylu života, ve fungování rodiny a podmínkách, v nichž vyrůstají děti, přišla ekonomická krize. Situace dospěla až k ohrožení veřejné podstaty vzdělávacího systému na některých úrovních.

BK byla ve své době velmi progresivní a zdařilý dokument. Nastal čas pokusit se podobnou aktivitu zopakovat. Znamená to připravit strategické materiály, které dokáží říci, co se změnilo a co to znamená. V době vzniku BK neměl nikdo představu o tom, co se stane s vysokým školstvím. Podíl těch, kteří na vysokých školách studovali, byl tehdy velmi malý. V současnosti studium na vysokých školách zahajuje dvě třetiny populace, a proto je třeba zkoumat, co to znamená pro další segmenty školství napojené na tuto oblast, jaký vliv to bude mít na celý systém středních škol.

Je třeba zvážit všechny nové skutečnosti. Vzdělávací systém musí být měněn pozvolna (i sám sebe mění) podle toho, jak se vyvíjí společnost. Ze své podstaty odmítne radikální změny z roku na rok. Změny je nutné neustále usměřňovat, je třeba si neustále uvědomovat dlouhodobé i krátkodobé horizonty a tyto pohledy propojit.

V BK se vůbec nedoporučovalo to, co se následně stalo s uspořádáním a řízením českého školství, a co probíhalo mimo vliv jejích tvůrců. BK nepředpokládala např. zrušení školských úřadů, které o školy pečovaly, a co často jen velmi omezeně dělají obce. Odhady, které zpracovalo MŠMT, ukázaly, že zrušení školských úřadů nepřineslo žádné úspory. Byla to reforma, která školství uškodila.

Cílem odborníků v oblasti vzdělávání by mělo být pokusit se neustále ukazovat a dávat najevo, že vědí, jak je třeba postupovat, a to jak v krátkodobém, tak i dlouhodobém horizontu.

Veřejnost, ani odborná, nic neví o Strategii 2020, MŠMT by mělo říci více o tomto materiálu. Když to bude otevřený dokument, na němž se bude moci odborná veřejnost podílet, snáze ho přijme a bude jej podporovat.

J. Nantl: Do úvah o tom, v jaké podobě dokument vznikne, vstupuje také politická realita. Záleží na tom, jaký mandát bude mít vláda. Pokud nebude vláda stabilní, bude zpracována pravděpodobně pouze expertní studie.

Na Strategii do roku 2020 již dva měsíce pracuje orgán vytvořený z kmenových pracovníků ministerstva. Během listopadu budou představeny teze v podobně vstupního dokumentu a zahájena diskuse.

Z. Slejška: Je společnost dnes dostatečně zralá na takovou diskuzi?

J. Nantl: Myslím si, že společnost je na diskusi více zralá než dříve, protože máme za sebou zkušenosti se zaváděním státní maturity. To byl zlom prostředí, ukázalo se, že ve vzdělávací politice nejsou možná expertní technokratická řešení, že společnost už takové postupy není ochotna přijímat. Jedním z cílů toho dokumentu je ovlivnit klima ve společnosti. BK byla hodně složitá a to byl její velký nedostatek. Při tvorbě nového dokumentu je třeba označit základní reálné problémy, které společnost pocítuje. Příští generace bude mít jiné vzdělávací potřeby než generace dnešní a struktura školství bude také jinak fungovat. Tento dokument by měl udat tón ve veřejné diskusi o vzdělávání, ale měl by se snažit o jednoduchost.

P. Novotný: V době, kdy se BK diskutovala, byla jiná doba, kterou je možno z pohledu veřejnosti označit za „luxusní“. Tehdy bylo relativně dost finančních prostředků, otevíraly se nové příležitosti, zvyšovaly se počty studentů v jednotlivých úrovních vzdělávání. Systém vzdělávání málokoho neuspokojil.

Velmi citlivé téma pro veřejnost je např. optimalizace. Týká se jednotlivců, kteří se musí rozhodovat, kam budou posílat své dítě do školy, musí ji řešit obce, kde se slučují střední školy. Z pohledu celého systému se nerozhoduje z dlouhodobého hlediska, ale na základě okamžitého užitku a nepočítá se s budoucími dopady. To veřejnost dnes silně vnímá. Když rodiče nemají kam poslat dítě do školy, v tom okamžiku se začínají o vzdělávání zajímat. Je třeba zájem veřejnosti usměrnit do diskuse o významu vzdělávání.

R. Brož: Společnost vnímá, že někteří obecní a krajští zastupitelé úkoly, vyplývající ze zajišťování možností vzdělávání, často nezvládají. Chybí jim odbornost, kterou nahrazují silová nebo politická řešení.

J. Hrubá: Já myslím, že ještě skutečná společenská objednávka není. Velmi mě mrzí, že dosud ani mnozí učitelé nepochopili BK – jak by se škola měla změnit, že by učitelé měli mít úplně jiný přístup k žákům, aby vyučování bylo efektivní. Obávám se, že budeme muset klesnout ještě mnohem hlouběji.

J. Koucký: Ve školství je situace lepší než v ostatních součástech společnosti. Může nastat varianta, že oblast vzdělávání bude muset klesnout pod průměr ostatní reality. Smyslem dokumentu mimo jiné je kultivovat veřejnost, posunout ji k tomu, aby si začala uvědomovat, že vzdělávání se spolupodílí na kvalitě života každého jedince i celé společnosti.

J. Kalous, UK: Otázka pro pana náměstka jako právníka. Existuje školský zákon, ale nedodrжуje se. Mají se zákony dodržovat?

J. Nantl: Rezort školství je složitý nejen množstvím aktérů, ale překrývají se zde i typy zájmů, které se střetávají, a také různé filozofické hodnotové směry. Konstrukce NPV je právně trochu neuchopitelná. Je to dokument, který jde proti ústavní dělbě moci (zpracovalo ho ministerstvo, projednala ho vláda a schválil parlament). Nabourává rozlišení mezi legislativními a exekutivními dokumenty a přitom je to dokument nejasné povahy (není to zákon ani vyhláška). Měla by začít diskuze o statutu NVP. Také RVP, dokument na úrovni o stupeň nižší, je nejasný.

Z. Slejška: Konzultace s nezávislými právníky ukázala, že v zákoně je NPV velmi vágně formulován, takže se při sporech není o co opřít.

K. Ubr, Odbor školství mládeže a sportu, Kraj Vysočina: Nevěřím příliš tomu, že strategický dokument něco někam posune. Spíš než vytvářet koncepční dokument, je potřeba nastínit realizační postup. Politici snáze posoudí a následně přijmou vytýčení reálných kroků než složité strategické dokumenty. Takový materiál má především obsahovat sdělení, že je to dokument realizační povahy.

Jsem členem odborné skupiny MŠMT, která se zabývá Optimalizací strategie celoživotního učení (obsahuje přes 100 opatření). Výsledkem velkého množství opatření, která jsou jistě správná, ale je, že se situace neposouvá vpřed. V případě realizačního dokumentu víme, co obsahuje a proč je třeba jednotlivé kroky uskutečnit. Mohou tam být i otázky, které jsou otevřené a které bude těžké rozhodnout.

Byla zde vyslovena úvaha o možnosti prodloužení všeobecného vzdělávání na středních školách na úkor odborného vzdělávání. Je otázkou, jak by veřejnost tuto myšlenku přijala. Na Vysočině, kde je pouze jedna vysoká škola nevelkého rozsahu, neuspěla lycea, protože to byla volba veřejnosti. Rodiče si přejí, aby jejich děti získaly odborné vzdělání, a pak mohou pokračovat ve studiu na vysoké škole. Měli bychom politiky upozornit na to, že je to problém, před kterým stojíme, a je třeba ho rozhodnout.

Na Vysočině je velký počet obcí, v polovině z nich jsou malotřídky. Stát by měl rozhodnout, jak rozsáhlou síť škol je schopen finančně pokrýt, ale nedělá to a kraje nemohou tento úkol úspěšně suplovat.

Dalším problémem je inkluze, není na ni společenská objednávka. Je otázkou, zda by v tomto případě nebylo vhodné zavést přechodné opatření.

J. Nantl: Lze konstatovat, že strategie obecně dnes nejsou příliš vydařené. Bývá to rozsáhlý dokument s mnoha opatřeními, je složitý a náročný na kontrolu. Na druhou stranu je důležité formulovat cílovou vizi, která pak usnadňuje politická rozhodnutí. Vyslovení cílové vize napomáhá řízení rezortu.

Změna vzdělávací dráhy je u nás velmi nákladná, a to jak pro jedince, tak pro společnost. Je třeba si zmapovat vzdělávací systém, musíme udělat jeho revizi. Dlouhodobý záměr by měl být zároveň implementačním plánem, a to i ve vztahu k jednotlivým krajům.

Je důležité mít celkovou koncepci a vizi. Některé otázky jsou velmi složité, cílem do roku 2020 může být vytvoření nějakého názoru. Příkladem je současná koncepce středního odborného vzdělávání - 73 % populace se vzdělává v odborném vzdělávání a zároveň 60 % maturantů přechází na vysoké školy. Úkolem MŠMT by mělo být předložit v takových otázkách alternativy řešení, z nichž si politická reprezentace může vybrat. Školský výbor poslanecké sněmovny by měl od MŠMT dostávat více materiálů k diskusi.

Jsou ale také témata, která mají morální rozměr (inkluze a rovný přístup ke vzdělávání), kde by stát měl převzít odpovědnost, i když to většina společnosti nechce.

J. Koucký: Nemůže existovat pouze prováděcí dokument, ale musí existovat materiál, kde bude vysvětleno, proč a jak jednotlivé části souvisejí, jak se vzájemně ovlivňují, kde budou dílčí kroky provázány.

V případě lyceí bylo třeba říci, jaká bude další vzdělávací cesta po jejich absolvování.

T. Bouda, OU: Lycea bylo klíčové téma, ale nediskutovalo se o něm s rodiči. Každý nový prvek musí mít podporu státu, ale ten rezignoval na vysvětlování významu a úlohy lyceí. Na úrovni krajů nemohla být propagace lyceí účinná, protože místní zájmy občanů i zaměstnavatelů se promítají převážně pouze do krátkodobých horizontů a perspektivní pohledy přesahují jejich možnosti.

Vzdělávací politika je velmi zdiskreditovaná. Např. materiál Strategie boje proti sociálnímu vyloučení je po formální stránce na velmi vysoké úrovni. Problémem je neexistence důvěry v reálnou možnost podle něho postupovat. V materiálech vysoké kvality je ale třeba vidět zárodek toho, že je možné vrátit diskusím důvěru.

Často se hovoří o vizích nebo strategiích, méně se užívá výrazu koncepce. V období vzniku BK vláda měla koncepci, na jejím základě se podařilo vytvořit odpovídající legislativu. Bylo by třeba vrátit se ke stavu, který vzbuzuje důvěru.

P. Zieľencová, MFF UK: Lidé konají podle svých okamžitých potřeb, ale názory veřejnosti se vyvíjejí nejen na základě ekonomických podnětů, ale i podnětů duchovních. Kdyby nebylo BK, diskuze o školství by nebyla na tak dobré odborné úrovni, vše by asi bylo mnohem chaotičtější. BK dala směr a přispěla k uvědomění přinejmenším určité elity. Pro kultivaci veřejné diskuze o školství má strategický dokument nezanedbatelný význam. Zkušenosti ÚIV ukázaly, že vytvoření 14 krajů znamenalo de facto vytvoření 14 nezávislých vzdělávacích systémů. Strategický dokument má sjednocovat a kultivovat veřejnou diskusi.

J. Nantl: Koncepce je důležitá také proto, aby sjednotila ministerstvo, které by mělo pracovat integrovaně, aby i úředníci rozuměli politickým cílům.

Podpora odborného vzdělávání je pro ministerstvo zásadním úkolem, ale jde o to, jak ji efektivně zajistit. Je třeba racionalizovat debatu, přemýšlet o problémech jedním jazykem.

K. Rýdl: Kdykoliv úředníci tvořili nějaký strategický dokument, naplňovali především zájem té instituce. Zajímáme se více o technologie vzdělávání, méně o vzdělávací a výchovné procesy. Organizace školství, technologie řízení byla od dob Marie Terezie velmi jednoduchá a téměř se neměnila až do roku 1948. Dnes jsou na vzdělávání silné tlaky z jiných rezortů, aby se přizpůsobilo jejich cílům. Vize by ale neměly být prodlouženou linií minulosti a současnosti, protože dnes vůbec nevíme, co nás bude ovlivňovat i v relativně blízké budoucnosti.

Úkolem SOŠ je příprava žáků na pozice ve středních řídicích článcích. Pokud absolventi těchto škol pokračují ve studiu na VŠ, pracovní místa pro ně určená jsou obsazována absolventy škol o úroveň vyšších, a to má kromě jiného i finanční dopady na firmy. Politika pracovního trhu vůbec nezohledňuje představy o vzdělávání, ale ani se nesnaží usměrňovat názory na to, jak má školství vypadat.

BK byl vysoce kvalitní dokument, který podrobně rozepisoval jednotlivé kroky realizace. Chyběla ale podpora, a proto byl realizován jen zčásti.

Z hlediska obecných cílů ve vzdělávání by bylo dobré rozvířit o otázkách vzdělávání širokou diskusi, na jejímž základě by bylo možné vytvořit nosný dokument.

T. Pavlas, NÚV: Možná by stálo za to, vrátit se ke konceptům, které se snažily nastavit práce s kurikulem takovým způsobem, aby kurikulum nebylo snadno ovlivnitelné a nemohlo se jednoduše měnit v závislosti na personálních změnách na MŠMT. Byl např. připravován materiál cyklických revizí, který měl garantovat, aby systém fungoval na odborné a nikoliv politické bázi, aby eliminoval tlak politiků na rozumnou míru.

K. Ubr: Mělo by být jasné, kdo se postará o to, aby učitelé přesně chápali problematiku vzdělávání - RVP, jak bude vypadat střední školství, odborné školství apod. Mnohé bylo již častokrát řečeno, ale není jasné, kdo to zajistí. Kompetence nejsou vyjasněny a kraje realizují nesystémové kroky podle aktuální situace.

N. Eretová, Moderní řízení: Dlouhodobá vize vzdělávání je nutná. Když ředitel zpracovává koncepci rozvoje školy, tak dnes neví, kdo bude ministrem a co se změní v souvislosti s personálními změnami, chybí mu jistota, jakési zázemí ze strany MŠMT. Ředitelé by potřebovali průběžný tok informací z ministerstva.

J. Nantl: Ministerstvo se snaží hlavně o vnitřní transformaci úřadu. Nám nejde o personální změny, ale systemizaci práce. Snažíme se změny realizovat tak, aby byly prodiskutovány zásadní věci, aby bylo řečeno i to, co dělat nebudeme. Pro MŠMT je potřeba, aby bylo politické zadání. Nejhorší situace je, když je poptávka, aby se něco dělo, ale neví se co.

J. Hrubá: Zelená kniha byla zpracovávána za finanční podpory OSF, práce zaštil svém vystoupením ministr, diskuze řídil přímo náměstek ministra. Na zpracování

jednotlivých kapitol se podílelo asi 50 odborníků z oblasti vzdělávání. Sporadicky se k problematice vyjadřovali i představitelé různých sfér hospodářského, společenského života a kulturního života. V současnosti by bylo dobré usilovat o to, aby se k jednotlivým tématům ve větší míře vyslovovaly právě významné osobnosti z nejrůznějších oblastí společenského dění.

P. Novotný: V nejbližších letech nemůžeme udělat víc než přepsat RVP. Do systému v tuto chvíli nelze vstoupit, ten je v tuto chvíli zablokovaný, mohou se dělat pouze drobné korekce, ale ne zásadní změny. Není možné takové dokumenty měnit v krátkých periodách.

J. Nantl: Musíme zpřehlednit systém kurikulárních dokumentů, kterých je příliš mnoho. Dokumentů by nemělo být víc, než kolik jich zná zákon. Bude velká diskuse o tom, jak má vypadat ŠVP, protože zprávy ČŠI ukazují, že je to často pouze formální dokument.

J. Koucký: Pan Novotný chápe NPV jako kurikulární dokument. Ministerstvo by mělo hrát nejen roli metodickou a koordinační, mělo by se ale také zabývat vytvářením vize, strategie, koncepce, mělo by stanovit, kam má školství dlouhodobě směřovat.

B. Brdička: Vizi potřebujeme a já začínám mít pocit, jako mnoho z nás, že jsme na dobré cestě. Již dříve jsem někdy takový pocit měl, ale nikdy mi dlouho nevydržel, všechno bylo brzy jinak. Situace se asi musí ještě zhoršit, a protože se vývoj ve společnosti zrychluje, možná nebudeme čekat tak dlouho.

P. Koubek, NÚV: Vítám, že se chystá kariérní řád pro pedagogy. Právní jistota zaměstnanců škol je velmi důležitá. Jasně podmínky pro pedagogické pracovníky by mohly přilákat do oblasti školství mnohé odborně fundované pracovníky. Byl bych rád, abychom více věděli o tomto projektu.

Závěrečná sdělení:

J. Hrubá: Já doufám, že neklesneme na dno, že se vzpamatujeme dříve.

P. Novotný: V minulosti, když někdo z ministerstva kdykoliv kamkoliv přišel, tak měl ambici korigovat názory veřejnosti. Je dobře, že je to tentokrát naopak, že MŠMT chce korigovat i vlastní představy.

J. Koucký: Jsem spokojený s dnešními příspěvky i reakcemi na ně.

R. Brož: Jsem rád, že se chystá se změna ve struktuře MŠMT.

J. Nantl: Budu doporučovat, aby se i další kolegové z MŠMT zúčastňovali takovýchto setkání. Jednou z našich priorit je zlepšovat systém porad na ministerstvu. Zároveň jsem skeptický k politickému vývoji, obávám se politické nestability. Je třeba hledat metody, aby ministerstvo bylo co nejstabilnější. Je důležité, aby ministr a náměstci úřad korigovali. Témat k řešení je velmi mnoho, možná proto, že se zatím příliš o ničem nediskutovalo. Je potřeba si vytvořit priority, musí zde hrát roli různé skupiny aktérů.

Z. Slejška: EDUin a další iniciativy by chtěly iniciovat veřejnou diskusi „Česko mluví o vzdělávání“, jejímž cílem by mělo být zamyšlení nad smyslem vzdělávání. Měla by to

být vysvětlovací a diskusní kampaň, která přispěje k porozumění otázkám vzdělávání. Informace o NVP pro rodiče a laiky by měly získat hmatatelnější a konkrétnější podobu. Jako nástroje k zapojení veřejnosti budou využity informační technologie a také budou oslovena média. Připravujeme různorodé akce:

- vlastní (workshopy, kde by bylo zaznamenáno, o čem je třeba mluvit, jakým způsobem budovat vizi),
- pro významné osobnosti, jejichž názor je veřejností zpravidla pozitivně přijímán,
- pro různé spřátelené organizace (kulturní instituce, muzea, výstavy, zájmové vzdělávání), aby se veřejnost s tématem vzdělávání setkávala na různých bázích.

Příští KS se bude konat 19. 11. 2012 a jeho tématem bude úloha ČŠI.

Jitka Gobyová